

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 189/2023-33

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED] [REDACTED], zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Margita Lonská, s. r. o., Kalinčiakova 25, Bratislava, IČO 36 862 282, v mene ktorej koná JUDr. Margita Lonská, advokátka, proti postupu Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 344/2010 a postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 27/2018 a sp. zn. 6 Co 73/2021 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 344/2010 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie v sume **1 000 eur**, ktoré **j e** Okresný súd Pezinok **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Pezinok **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **530,86 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšných častiach ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 7. marca 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Pezinok (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 344/2010 (ďalej len „napadnuté konanie okresného súdu“) a Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“)

v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 27/2018 a sp. zn. 6 Co 73/2021. Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu a krajskému súdu konať bez zbytočných prieťahov, a zároveň žiada o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 5 000 eur, ako aj o úhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že žalobkyňa sa v napadnutom konaní okresného súdu domáha proti sťažovateľovi zaplata sumy 2 257,19 eur s príslušenstvom z titulu vadného plnenia zmluvy o dielo. Okresný súd vydal 3. júla 2017 prvý rozsudok č. k. 8 C 344/2010-185, ktorým žalobe vyhovel. Sťažovateľ napadol rozsudok odvolaním, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením č. k. 6 Co 27/2018-220 z 30. októbra 2020 tak, že rozsudok zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Okresný súd vydal 21. apríla 2021 v poradí druhý rozsudok č. k. 8 C 344/2010-238 (ďalej len „rozsudok z 21. apríla 2021“), ktorým žalobu zamietol, vyhovel vzájomnému návrhu žalovaného a zaviazal žalobkyňu k doplateniu ceny diela a náhrade trov konania. Žalobkyňa proti rozsudku z 21. apríla 2021 podala odvolanie, o ktorom krajský súd do dňa podania ústavnej sťažnosti právoplatne nerozhodol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti zrekapituloval doterajší priebeh napadnutého konania na okresnom súde a krajskom súde, pričom v podstatnom uviedol, že prvé meritórne rozhodnutie okresného súdu bolo vydané až po takmer 7 rokoch od podania žaloby. Zároveň poukázal na skutočnosť, že toto rozhodnutie bolo vydané až po náleze ústavného súdu č. k. III. ÚS 458/2016-29 z 13. septembra 2016, ktorý konštatoval existenciu zbytočných prieťahov v napadnutom konaní.

4. Sťažovateľ zároveň poukázal na skutočnosť, že krajský súd rozhodol o v poradí prvom odvolaní až po 3 rokoch, čo je neúmeraná doba predstavujúca prieťahy v konaní aj na strane krajského súdu.

5. Podľa sťažovateľa k zbytočným prieťahom dochádza aj v súčasnosti, keďže od podania druhého odvolania do dňa podania ústavnej sťažnosti ubehol 1 rok a 9 mesiacov a krajský súd vo veci dosiaľ právoplatne nerozhodol. Sťažovateľ nevie definovať, či dochádza k zbytočným prieťahom konaním oboch súdov, resp. výlučne na strane krajského súdu, keďže odvolanie bolo podané prostredníctvom okresného súdu.

III.

Vyjadrenie okresného súdu, vyjadrenie krajského súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

6. Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení poukázal na skutočnosť, že vec je k 7. aprílu 2023 právoplatne skončená. Vec je podľa jeho názoru priemerne skutkovo a právne zložitá, pričom patrí do štandardnej agendy všeobecných súdov. Zároveň poukázal na skutočnosť, že pojednávania boli odročené z dôvodov na strane svedka. V konaní došlo k zmene zákonného sudcu, čo určite neprispelo k plynulému a efektívnemu konaniu. Zároveň uviedol, že v rokoch 2021 – 2022 došlo z dôvodu opatrení v súvislosti so šírením vírusu COVID-19 k zákazu pohybu a pobytu, v dôsledku čoho došlo k zrušeniu nariadených pojednávanií.

III.2. Vyjadrenie krajského súdu:

7. Predseda krajského súdu vo svojom písomnom stanovisku poukázal na vyjadrenie zákonnej sudkyne, ktorá v súvislosti s konaním vedeným pod sp. zn. 6 Co 27/2018 v podstatnom uviedla, že vec napadla odvolaciemu senátu 29. januára 2018 a bola rozhodnutá 30. októbra 2020. Spisový materiál bol vrátený súdu prvej inštancie 3. novembra 2020. Zákonná sudkyňa bola v konaní referujúcou sudkyňou od 1. februára 2020 a zastáva názor, že v konaní rozhodla plynulo, v lehotách a bez zbytočných prietáhov.

8. V súvislosti s konaním vedeným pod sp. zn. 6 Co 73/2021 zákonná sudkyňa v podstatnom uviedla, že označená vec napadla odvolaciemu súdu 6. júla 2021 a bola meritórne rozhodnutá 28. februára 2023. Zákonná sudkyňa je toho názoru, že vo veci konala plynulo bez zbytočných prietáhov, v lehotách čo najskôr možných vzhľadom na skladbu a počet jej pridelených vecí v súdnom oddelení. Veci vybavovala priebežne podľa poradia nápadu, pričom pred vybavením predmetnej veci bolo potrebné vybaviť zložitejšie veci, ktoré boli v poradí napadnuté skôr. Pokiaľ ide o samotnú dĺžku odvolacieho konania, táto nebola spôsobilá založiť u sťažovateľa ujmu takého charakteru, aby bolo namieste finančné odškodnenie v sťažovateľom požadovanej výške. Vo veci nebola podaná ani sťažnosť na prietahy predsedovi súdu.

9. Predseda krajského súdu sa s vyjadrením zákonnej sudkyne stotožňuje. Podľa jeho názoru sú dôvody, ktoré bránili skoršiemu rozhodnutiu predmetnej veci výlučne objektívnej povahy a ústavný súd by mal na dané skutočnosti prihliadnuť.

III.3. Replika sťažovateľa:

10. Sťažovateľ v replike opakovane poukázal na skutkový stav veci a celkovú dĺžku konania, ktorú opakovane označil ako neprimeranú. V súvislosti s vyjadrením okresného súdu v podstatnom uviedol, že ani skutková a právna zložitost' veci, ktorú okresný súd hodnotí ako priemernú, nie je dôvodom na neúmerne dlhú dobu trvania sporu. Zároveň poukázal na skutočnosť, že len prvé rozhodnutie bolo založené na záveroch znaleckého dokazovania, pričom výsledok sporu po prvom zrušení teda stál výhradne na revízii právneho posúdenia a žiadne iné dôkazy vykonávané neboli. Sťažovateľ ďalej uviedol, že zmena zákonného sudcu nemôže mať za následok vznik zbytočných prietáhov. Vzhľadom na skutkový stav je sťažovateľ toho názoru, že argument týkajúci sa protipandemických opatrení v danom prípade nie je na mieste.

11. Na margo vyjadrenia krajského súdu sťažovateľ v podstatnom uviedol, že zodpovednosť súdu za prerokovanie a rozhodnutie veci bez zbytočných prietáhov a poskytnutie prístupu k spravodlivému procesu je objektívna. To znamená, že súd sa z tejto zodpovednosti nemôže vyviníť argumentom o vysokom počte prejednávanych vecí. Sťažovateľ považuje dĺžku oboch odvolacích konaní za neprimeranú. Zároveň poukázal na súvisiacu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva a ústavného súdu, podľa ktorej sťažnosť na prietahy predsedovi súdu nie je účinným prostriedkom nápravy a jej nepodanie nie je dôvodom na odmietnutie poskytnutia ústavnej ochrany.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

12. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdené porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v jeho napadnutom konaní, ako aj postupom krajského súdu v jednotlivých odvolacích konaniach.

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 22/2016) spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

IV.1. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu:

14. Ústavný súd pred posúdením argumentácie sťažovateľa v súvislosti s postupom okresného súdu pripomína, že ústavný súd už na základe ústavnej sťažnosti sťažovateľa v minulosti vyslovil porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v napadnutom konaní, a to v uznesení č. k. III. ÚS 458/2016 z 13. septembra 2016. Ústavný súd preto podrobil súdnemu prieskumu napadnuté konanie okresného súdu v období od právoplatnosti daného rozhodnutia ústavného súdu, teda od 15. novembra 2016.

15. Pri posudzovaní právnej a faktickej zložitosti veci ústavný súd konštatuje, že zo súdneho spisu nevyplývajú žiadne osobitné okolnosti, na základe ktorých by bolo možné považovať vec za právne alebo skutkovo zložitú, pričom z hľadiska predmetu konania (zaplatenie sumy z titulu vadného plnenia zmluvy o dielo) patrí vec do štandardnej agendy všeobecných súdov.

16. Pri posudzovaní správania sťažovateľa ústavný súd konštatuje, že nebola zistená okolnosť v správaní, resp. procesných úkonov sťažovateľa, ktorá by zásadne ovplyvnila celkovú dĺžku konania okresného súdu.

17. Pri hodnotení postupu okresného súdu ústavný súd konštatuje, že v posudzovanom období nezaznamenal obdobie vyslovene nečinnosti okresného súdu. Nemožno však opomenúť, že prvý meritórny rozsudok okresného súdu č. k. 8 C 344/2010-185 z 3. júla 2017 bol krajským súdom zrušený z dôvodu vecnej nesprávnosti. Okresný súd musel vo veci opätovne konať a rozhodnúť v zmysle zrušujúceho uznesenia krajského súdu č. k. 6 Co 27/2018-220 z 30. októbra 2020, čím bola predĺžená celková dĺžka konania až do jeho ďalšieho rozhodnutia (21. apríla 2021) o takmer ďalšie 4 roky.

18. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd konštatoval, že okresný súd v napadnutom konaní porušil základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (výrok 1).

IV.2. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 27/2018:

19. Ústavný súd v súvislosti s konaním krajského súdu sp. zn. 6 Co 27/2018 poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej podstatou a cieľom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote je odstránenie stavu právnej neistoty. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie tohto práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02). Ak v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú, pretože konanie o takej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právu podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (I. ÚS 6/03). Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, rozhodnutie o sťažnosti č. 16970/05 z 3. 3. 2009).

20. Z už uvedeného je zrejmé, že krajský súd nemohol v čase podania ústavnej sťažnosti v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 27/2018 porušovať základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, keďže predmetné konanie bolo 10. novembra 2020 právoplatne skončené. Z uvedeného dôvodu ústavný súd danej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel (výrok 4).

IV.3. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 73/2021:

21. Pri posudzovaní odvolacieho konania sp. zn. 6 Co 73/2021 ústavný súd konštatuje, že vec patrí do štandardnej agendy odvolacích súdov. Ústavný súd rovnako uvádza, že z príslušnej spisovej dokumentácie nevyplýva žiadna osobitná okolnosť v správaní sťažovateľa, ktorá by mala za následok predĺženie daného odvolacieho konania.

22. Pri hodnotení postupu krajského súdu ústavný súd konštatuje, že celková dĺžka daného odvolacieho konania trvajúca takmer 20 mesiacov od predloženia spisovej dokumentácie krajskému súdu (6. júla 2021) do rozhodnutia krajského súdu (28. februára 2023) je v zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu na hranici ústavnej akceptovateľnosti. Vzhľadom na dĺžku odvolacieho konania ústavný súd rozhodol tak, že uvedenej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel (výrok 4).

23. Vzhľadom na to, že konanie ako celok už bolo právoplatne skončené, ústavný súd nevyhovel návrhu sťažovateľa na vyslovenie príkazu konať v zmysle čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy (výrok 4).

V.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

24. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04, IV. ÚS 302/2020).

25. V prerokúvanom prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Ústavný súd v okolnostiach prerokúvanej veci prihliadol na to, že celková dĺžka napadnutého konania bola predĺžená najmä v dôsledku vecnej nesprávnosti prvého meritórneho rozhodnutia okresného súdu.

26. V týchto okolnostiach ústavný súd považuje za primerané priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 1 000 eur pre sťažovateľa, ktoré bude povinný uhradiť okresný súd v zmysle § 135 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (výrok 2). V prevyšujúcej časti návrhu sťažovateľa na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd nevyhovet (výrok 4).

VI.

Trovy konania

27. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 530,86 eur v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), keďže sťažovateľ si uplatnil náhradu trov konania za 2 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a písomné podanie ústavnej sťažnosti) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je vo výške 208,67 eur a hodnota režijného paušálu je vo výške 12,52 eur, čo spolu činí sumu 530,86 eur vrátane príslušnej sadzby dane z pridanej hodnoty, pretože právna zástupkyňa je subjektom registrovaným pre daň z pridanej hodnoty ako jej platiteľ. Vzhľadom na uvedené ústavný súd vo veci náhrady trov konania sťažovateľa rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto nálezu. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. mája 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu